

Cyfarfod

PWYLLGOR SAFONAU

Dyddiad ac Amser

10.30 y.b., DYDD LLUN, 9FED TACHWEDD, 2020

Lleoliad

Cyfarfod Rhithiol - Zoom

Pwynt Cyswllt

Eirian Roberts

01286 679018

eirianroberts3@gwynedd.llyw.cymru

(Dosbarthwyd Dydd Gwener, 30 Hydref 2020)

PWYLLGOR SAFONAU

AELODAETH

Aelodau Etholedig (3)

Y Cynghorwyr

Anne Lloyd Jones
Beth Lawton
Dewi Wyn Roberts

Aelodau Annibynnol (hefo pleidlais) (5)

Aled Jones
Margaret E. Jones
David Wareing
Einir Young
Hywel Eifion Jones

Aelod Pwyllgor Cymuned (hefo pleidlais) (1)

Richard Parry Hughes

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyn unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol.

3. MATERION BRYN

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater brys ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

4. COFNODION

5 - 7

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 27 Ionawr 2020 fel rhai cywir (ynghlwm).

5. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR SAFONAU 2019/20

8 - 20

Cyflwyno adroddiad yr Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol) (ynghlwm).

6. DIWEDDARIAD AR Y PROTOCOL AR GYFER CYNNAL CYFARFODYDD YN RHITHIOL

Cyflwyno adroddiad y Swyddog Monitro (i ddilyn).

7. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

21 - 24

Cyflwyno adroddiad yr Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol) (ynghlwm).

PWYLLGOR SAFONAU DYDD LLUN, 27 IONAWR 2020

Yn bresennol:-

Aelodau Etholedig:- Y Cynghorwyr Anne Lloyd Jones, Beth Lawton a Dewi Roberts.

Aelodau Annibynnol:- Mr Hywel Eifion Jones, Miss Margaret E. Jones, Mr David Wareing a'r Dr Einir Young (Cadeirydd)

Aelod Pwyllgor Cymuned:- Mr Richard Parry Hughes

Hefyd yn Bresennol: Iwan Evans (Swyddog Monitro), Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr - Corfforaethol), Eirian Roberts a Gruff Ellis (Swyddogion Gwasanaethau Democratiaeth).

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriad gan Mr Aled Jones.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYD

Ni chodwyd unrhyw faterion bryd.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 4 Tachwedd, 2019 fel rhai cywir.

5. SAFONAU MOESG MEWN TREFNIADAU ALLANOLI A CHYDWEITHIO

Cyflwynwyd adroddiad y Swyddog Monitro yn rhoi trosolwg o'r ystod o drefniadau llywodraethu gwahanol sy'n rhan o gyd-weithio'r Cyngor ar draws ystod o brosiectau mewn amryw o feysydd, ac yn esbonio sut mae materion priodoldeb yn cael eu cyfarch.

Nododd y Swyddog Monitro, gan fod hanes o gydweithio agos rhwng swyddogion monitro Gogledd Cymru, bod llawer o waith cydgordio yn digwydd y tu ôl i'r llen ac yn ei gwneud yn hawdd cael consensws ar wahanol faterion.

Cyfeiriwyd yn benodol at:-

- Y tabl yn Atodiad 1 i'r adroddiad, oedd yn rhoi trosolwg bras o'r mathau o fodolau o gydweithio ac allanoli oedd yn cael eu defnyddio amlaf.
- Y Cod Ymddygiad ar gyfer Ymgynghorwyr Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru.

Holwyd sut roedd hyn i gyd yn cael ei roi o flaen y cynghorwyr fel eu bod yn glir beth oedd y gofynion. Mewn ymateb, eglurwyd bod rhaid ymdrin â hyn ar sail pob achos yn unigol. E.e. roedd y swyddogion monitro yn cynghori aelodau o ran cydbwyllgorau. Roedd yna brotocol ar gyfer y Bwrdd Uchelgais oedd yn sôn am y trefniadau, ac yn achos cwmnïau megis Cwmni Byw'n Iach, roedd y bwrdd cyfarwyddwyr wedi derbyn cyfarwyddyd i fynd dros y gofynion gyda'r cynghorwyr.

Mewn ymateb i gwestiwn pellach, nodwyd nad oedd problem wedi codi o ran datgan buddiant mewn sefyllfa o gydweithio, boed hynny drwy gamddealltwriaeth neu dramgwydd. Roedd y materion yn eithaf amlwg fel rheol ac roedd modd cael sgwrs aeddfed a chall ble bynnag roedd y sefyllfa'n codi. Roedd hefyd yn bwysig cael y sgwrs honno'n ddigon buan.

PENDERFYNWYD nodi a derbyn cynnwys yr adroddiad.

6 COFRESTR BUDDIANNAU AELODAU

Cyflwynwyd – adroddiad yr Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol) yn manylu ar y drefn o ran cofrestru buddiannau aelodau ac yn gwahodd y pwyllgor i gynnig unrhyw sylwadau ar gamau y gellid eu cymryd mewn perthynas â hyn.

Nodwyd bod rhai sefydliadau yn ail-ddosbarthu ffurflenni datgan buddiannau ymlaen llaw yn flynyddol, ac y gellid ystyried hyn yn hytrach nag anfon neges atgoffa yn unig. Awgrymwyd y dylid dweud wrth y cynghorau cymuned bod cofrestru ymlaen llaw yn angenrheidiol, yn hytrach nag yn ymarfer da yn unig. Mewn ymateb, eglurwyd na ellid gorfodi'r cynghorau cymuned i wneud hynny gan nad oedd rheidrwydd ar eu haelodau i gofrestru buddiannau ymlaen llaw.

Nodwyd, wrth geisio creu awyrgylch anffurfiol / cartrefol mewn cyfarfodydd cynghorau cymuned, bod tueddiad i ddweud wrth aelodau sydd â buddiant nad oes raid iddynt adael y stafell yn ystod y drafodaeth ar y mater dan sylw.

Awgrymodd y Swyddog Monitro efallai bod darn o waith i'w wneud o ran sut mae buddiannau yn cael eu cofrestru. Waeth beth oedd yr hinsawdd o ran gorfodi, roedd aelodau'n cydymffurfio oherwydd bod hynny'r peth iawn i'w wneud, ac nid oherwydd bod yna orfodaeth arnynt. Hefyd, roedd yn creu delwedd well os oedd aelod sydd â buddiant yn gadael yr ystafell.

Nodwyd, bod cynghorwyr Gwynedd yn cael eu hannog i fynd i weld y Swyddog Monitro neu'r Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol) ymlaen llaw i wirio os oedd ganddynt fuddiant mewn eitem ar raglen pwyllgor ai peidio.

Nodwyd nad oedd clercod cynghorau cymuned yn datgan buddiannau. Mewn ymateb, eglurwyd nad oedd y Cod Ymddygiad yn berthnasol i'r staff, ac fel yr unig swyddog yn gweithio i gyngor cymuned, gallai fod yn anodd i'r clercc gamu o'r neilltu. Er hynny, byddai modd rhoi trefniadau mewn lle i reoli sefyllfa o'r fath gan fod hyn i gyd yn ymwneud â delwedd gyhoeddus. Awgrymwyd y gellid cynnwys hyn yn yr hyfforddiant i'r clerccod.

Canmolwyd yr hyfforddiant a drefnwyd yn Nhywyn yn ddiweddar a diolchwyd i'r Swyddog Monitro am ddod yno.

Nodwyd nad oedd y ffurflen yn amlygu'n glir bod buddiannau partneriaid, ac ati, yn berthnasol hefyd.

Gofynnwyd i'r aelodau, fel defnyddwyr, fwrw golwg dros y ffurflen cofrestru ymlaen llaw a'r ffurflen cofrestru datganiadau a wneir mewn cyfarfodydd, a chysylltu â'r Swyddog Monitro gydag unrhyw awgrymiadau o ran sut i'w gwella.

PENDERFYNWYD nodi a derbyn cynnwys yr adroddiad.

7. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Cyflwynwyd, er gwybodaeth, adroddiad yr Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol) yn cyflwyno gwybodaeth am benderfyniadau'r Ombwdsmon ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau. Nodwyd bod un cwyn y mae'r Ombwdsmon yn cynnal ymchwiliad iddi ac un lle mae'n ystyried os dylai ymchwilio.

Sylwadau yn codi o'r drafodaeth:

- Nodwyd ei bod yn galonogol gweld cyn lleied o gwynion ond bod gan rai aelodau bryderon ynglŷn â'r amser mae'n cymryd i gael ymateb gan yr Ombwdsmon. Nodwyd bod hwn yn fater sydd wedi ei godi yn y Cyngor llawn hefyd.
- Esboniodd y Swyddog Monitro fod angen i'r gŵyn fod yn un sylweddol i'r Ombwdsmon ymchwilio a gweithredu.

PENDERFYNWYD nodi a derbyn cynnwys yr adroddiad.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30 y.b. a daeth i ben am 11.30 y.b.

CADEIRYDD

Eitem 5

Pwyllgor :	Pwyllgor Safonau
Dyddiad :	9 Tachwedd 2020
Teitl :	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau 2019-20
Awdur :	Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol)
Gweithredu :	Cynnig sylwadau a chymeradwyo'r adroddiad

Cefndir

1. Mae'r Pwyllgor yn cyhoeddi Adroddiad Blynyddol ar ei waith er mwyn ei gyflwyno i'r Cyngor llawn. Penderfynodd y Pwyllgor y dylid gwneud hyn fel modd o godi proffil y Pwyllgor a hyrwyddo ei waith.
2. Atodaf er sylw'r Pwyllgor Adroddiad Blynyddol drafft ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2019 hyd at 31 Mawrth 2020.
3. Gofynnir i'r Pwyllgor gymeradwyo cynnwys yr adroddiad.
4. Bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn cyflwyno'r adroddiad i'r Cyngor Llawn yn ei gyfarfod nesaf. Yna bydd yn cael ei ddsbarthu i'r cynghorau tref a chymuned a'i gyhoeddi ar wefan y Cyngor.

Argymhelliad

5. Cymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor.

**ADRODDIAD BLYNYDDOL
PWYLLGOR SAFONAU
CYNGOR GWYNEDD**

2019 - 2020

(Drafft)

RHAGAIR GAN Y CADEIRYDD

[i ddilyn]

**Dr Einir Young
Cadeirydd y Pwyllgor Safonau**

RHAGAIR GAN Y SWYDDOG MONITRO

[i ddilyn]

**Iwan Evans
Swyddog Monitro
Cyngor Gwynedd**

CYFLWYNIAD

Sefydlwyd y Pwyllgor yn 2001 o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2000. Prif swyddogaeth y Pwyllgor yw hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan gynghorwyr ac aelodau cyfetholedig Cyngor Gwynedd, a chynghorau cymuned a thref Gwynedd. Gwna hyn mewn sawl ffordd:

- Cynorthwyo'r cynghorwyr a'r aelodau cyfetholedig i ddilyn y Cod Ymddygiad Aelodau.
- Cynghori'r awdurdod ar fabwysiadau neu ddiwygio'r Cod Ymddygiad Aelodau
- Monitro gweithrediad y Cod Ymddygiad Aelodau
- Cynghori, hyfforddi neu drefnu i hyfforddi cynghorwyr ac aelodau cyfetholedig ar faterion yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad.
- Penderfynu ar gwynion a gyfeirir ato gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fod aelodau wedi torri'r Cod Ymddygiad.
- Ystyried ceisiadau a wneir gan aelodau am oddefebau i'w galluogi i gymryd rhan mewn trafodaethau, er bod ganddynt fuddiant sy'n rhagfarnu o dan y Cod.
- Ystyried materion a gyfeirir ato dan drefn ddatrys cwynion lleol Cyngor Gwynedd
- Goruchwylio Polisi Rhoddion a Lletygarwch Aelodau Cyngor Gwynedd .

AELODAU'R PWYLLGOR

Er bod y Pwyllgor Safonau yn un o bwyllgorau Cyngor Gwynedd, mae'n cynnwys mwyafrif o aelodau sydd heb unrhyw gysylltiad â'r Cyngor neu lywodraeth leol ('Aelodau Annibynnol'). Mae hefyd yn cynnwys aelod sy'n cynrychioli buddiannau'r cynghorau cymuned ('Aelod Pwyllgor Cymunedol'), yn ogystal â thri aelod etholedig o Gyngor Gwynedd. Rhaid i Gadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor ddod o blith yr Aelodau Annibynnol.

Aelodau Annibynnol

Margaret E Jones (aelod ers 2012)

Er yn enedigol o Landrillo yn Rhos mae Margaret wedi treulio'r rhan fwyaf o'i hoes yn Chwilog. Bu'n dysgu yn Ysgol Abersoch am 32 o flynyddoedd, yn cynnwys 14 fel prifathrawes. Mae'n ddiagon yn Eglwys yr Annibynwyr Siloh, Chwilog, a bu'n Gadeirydd Cyngor Undeb yr Annibynwyr Cymraeg am 3 blynedd ac mae hi hefyd yn gyn Llywydd yr Undeb. Bu'n aelod o Gyngor Iechyd Cymuned Gogledd Gwynedd ac yn Is-gadeirydd hyd at yr ad-drefnu yn 2010. Mae hi'n aelod gweithgar o Bwyllgor Eisteddfod Chwilog ac yng ngofal y Seremoni Cadeirio.

Dr Einir Young (aelod ers 2012)

Wedi ei geni yn y Rhondda a'i magu yn Llanelli a Chwmtwrch mae Einir wedi ymgartrefu yng Ngwynedd ers bron i ddeg mlynedd ar hugain. Bu'n byw am gyfnod yng Nghaliffornia ac mae wedi teithio led led y byd yn enwedig i Affrica yn gweithio gyda chymunedau ymylol. Cymru yw canolbwynt ei gwaith erbyn hyn ond yr un yw'r heriau sy'n wynebu cymunedau - yr angen am weledigaeth hir dymor, sicrhau fod penderfyniadau'n cael eu gwneud er gwella neu'n atal pethau rhag mynd yn waeth, integreiddio ar draws cymunedau, cyd weithio ac efallai'n bwysicaf oll cynnwys pawb. Dyma'r union egwyddorion sydd i'w gweld yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac fel Cyfarwyddwr Cynaliadwyedd Prifysgol Bangor mae Einir a'i thîm yn y Labordy Cynaliadwyedd yn frwd dros hyrwyddo'r ffyrdd o weithio sy'n cael eu hannog gan y ddeddf ar draws y sefydliad a thu hwnt. Mae cynnal safonau yn elfen mor bwysig i gynaliadwyedd ag yw ail gylchu ac arbed ynni, ac mae hi'n falch o'r cyfle o gael bod yn rhan o Bwyllgor Safonau Cyngor Gwynedd ac i'w gadeirio. Yn ei hamser hamdden mae Einir yn mwynhau cerdded ymysg pethau eraill ac ar hyn o bryd mae hi ei chwaer a'r ci yn cerdded Llwybr Arfordir Cymru ac wedi cyrraedd Aber Llydan yn Sir Benfro. Mae nhw hefyd wrthi'n cerdded Llwybr Llechi Eryri

David Wareing (aelod ers 2015)

Symudodd David o Swydd Gaerhirfryn i'r Groeslon yn 2014 yn dilyn ei ymddeoliad o Heddlu Glannau Mersi. Gwasanaethodd am 26 mlynedd mewn amrywiaeth o rolau,

yn fwyaf diweddar yn Adran Weithredol yr Heddlu yn y Pencadlys. Yn y swydd hon roedd yn cynllunio digwyddiadau cyhoeddus mawr, diogelwch y cyhoedd yn ystod gweithrediadau gan yr Heddlu a lleihau cymorth yr heddlu i asiantaethau allanol drwy fwy o weithio mewn partneriaeth. Roedd yn arbenigo mewn asesu risg a sicrhau cydymffurfiaeth gyda deddfwriaeth iechyd a diogelwch. Cynrychiolodd David Heddlu Glannau Mersi ar bob un o'r pum Grŵp Ymgynghorol Diogelwch o fewn yr ardal honno. Mae'n credu'n gryf bod yn rhaid i weithredoedd y rhai sydd mewn swyddi cyhoeddus fod yn dryloyw ac yn atebol.

Aled Jones (aelod ers 2016)

Brodor o Lanbedr Pont Steffan, Ceredigion yn wreiddiol yw Aled. Astudiodd radd mewn Cymraeg a Daeryddiaeth ym Mhrifysgol Aberystwyth. Ar ôl graddio ym 1999, symudodd i Gaernarfon i weithio gyda chwmmi cyfieithu Cymen a daeth yn gydberchennog ar y chwmmi yn 2007. Bellach mae'n cyflogi tîm o 20 aelod staff a dros 15 o gyfieithwyr llawrydd eraill. Mae'n byw ym Mangor gyda Tegwen a'r plant, Cai a Beca. Mae'n mwynhau pob math o chwaraeon a chaiff ei weld yn aml yn cefnogi Clwb Rygbi Bethesda a Chlwb Pêl-droed Dinas Bangor. Yn rhinwedd ei swydd fel cyfieithydd ar y pryd, mae ganddo brofiad helaeth o fynychu cyfarfodydd ar bob lefel o lywodraethiant felly mae mewn sefyllfa dda i arsylwi ar ymddygiad a safonau gan adnabod yr arferion gorau.

Hywel Eifion Jones (aelod ers 2019)

Wedi'i eni a'i addysgu yn Nyffryn Clwyd, roedd Eifion yn uwch reolwr gyda Banc Barclays yn gwasanaethu 34 mlynedd mewn nifer o ganghennau ledled Gogledd a Chanolbarth Cymru. Mae wedi ymgymryd â llawer o swyddogaethau gwasanaeth cyhoeddus gan gynnwys Cynghorydd Sir gyda Chyngor Ynys Mon ac aelod o Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru. Ar hyn o bryd mae'n Ynad ar fainc Gogledd Orllewin Cymru, yn aelod o Fyrddau Pensiwn Gwynedd, Betsi Cadwaladr ac Adra. Mae hefyd yn aelod o Banel Dyfarnu Cymru sy'n penderfynu honiadau o dorri'r cod ymddygiad gan aelodau etholedig Cynghorau Sir a Chymuned.

Aelod Pwyllgor Cymunedol

Cynghorydd Richard Parry Hughes (aelod ers 2017)

Magwyd Richard ar fferm yn Llanaelhaearn ac aeth i Ysgol Ramadeg Pwllheli, Coleg Amaethyddol Glynllifon, a Choleg Seale Hayne (Prifysgol Plymouth). Mae ganddo ôl radd mewn Rheolaeth Fferm. Bu yn gweithio i bartneriaeth filfeddygon yn Chwilog am dair blynedd ac yn ddarlithydd rhan amser yng Ngholeg Glynllifon, cyn prynu fferm Penfras Uchaf Llwyndyrus lle bu ei deulu yn denantiaid arni am dros dri chan mlynedd. Mae'n briod ac Eleri ac mae ganddynt dri mab. Yn gyn arweinydd Cyngor

Gwynedd, mae yn dal i ffermio. Mae ganddo brofiad helaeth o bwyllgorau gan ddal swyddi fel cadeirydd Ffederasiwn Clybiau Ffermwyr Ifanc Cymru cyn ymgymryd â chael ei ethol fel aelod o gyrff cyhoeddus. Bu yn aelod o Gyngor Sir Gwynedd o 1992 hyd 1996 ac yn aelod o Gyngor Gwynedd o 1996 i 2008. Bu'n arwain Cyngor Gwynedd o 2003 i 2008 a hefyd yn lefarydd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ar yr Amgylchedd a Chynllunio yn ystod y cyfnod yma. Mae'n aelod brwd o Gwmni Drama Llwyndyrys a chefnogwr amryw o gymdeithasau eraill lleol megis, Antur Aelhaearn a Chyfeillion Eglwys Carnguwch. Mae'n gweithio'n wirfoddol fel gweithiwr achos i'r Farm Community Network . Mae'n aelod o Gyngor Cymuned Llannor ers 1992.

Aelodau Cyngor Gwynedd

Cynghorydd Dewi Roberts (aelod ers 2017)

Mae Dewi yn byw yn Llanengan ger Abersoch gyda'i wraig Bethan, ac mae ganddynt 5 o blant sydd i gyd yn oedolion. Roedd yn beiriannydd ac yn ddarlithydd peirianeg yng Ngholeg Technegol Bangor cyn ymuno â Heddlu Gogledd Cymru. Yno bu'n Dditectif yn gweithio'n lleol, rhanbarthol a chenedlaethol, cyn ymddeol ar ôl 29 mlynedd o wasanaeth.

Cafodd ei ethol ym mis Mai 2017 fel Cynghorydd Gwynedd yn cynrychioli Ward Abersoch. Ers ei ethol mae wedi Cadeirio Pwyllgor Gwasanaeth Democraidd ac mae'n Gadeirydd y Pwyllgor Craffu Gofal, Cadeirydd Pwyllgor Ardal Dwyfor, yn aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ac yn Gadeirydd Cyngor Iechyd Cymuned Gwynedd.

Yn ogystal â bod yn aelod o'r Pwyllgor Safonau, mae hefyd yn aelod o'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol, yn Warden Eglwys Llanengan ac yn eistedd ar Gyngor Plwyf yr Eglwys. Mae hefyd yn gwasanaethu fel Llywodraethwr ar Ysgol Abersoch ac Ysgol Botwnnog.

Cynghorydd Beth Lawton (aelod ers 2017)

Mae Beth yn byw ym Mryncrug ac yn berchen ffatri leol. Mae'n Gynghorydd Sir dros ardal Bryncrug/Llanfihangel sydd yn cynnwys pentre' Bryncrug ac Abergynolwyn. Mae hefyd yn Gynghorydd Cymuned ac yn gadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Craig y Deryn. Mae'n weithgar ar sawl pwyllgor yn y gymuned yn cynnwys Carnifal Abergynolwyn, Ffair Wledig Bryncrug, Pwyllgor Apêl Ysbyty Tywyn a llawer eraill. Mae'n gadeirydd Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi Cyngor Gwynedd ac yn gyfarwyddwr ar y cwmni hamdden newydd .

Cynghorydd Anne Lloyd-Jones (aelod ers 2017)

Mae Anne yn byw ac yn rhedeg busnes twristiaeth fferm yn Nhywyn, ac mae wedi cynrychioli Tywyn ar Gyngor Gwynedd ers 1995 a chyn hynny roedd yn aelod o Gyngor Dosbarth Meirionnydd am wyth mlynedd. Etholwyd hi'n gyntaf fel aelod o Gyngor Tref Tywyn yn 1985 a hi oedd Faeres gyntaf yn 1991, ac eto yn 2004, ac roedd yn Gadeirydd Cyngor Gwynedd yn 2009. Mae hi'n gyn-gadeirydd Pwyllgor Cynllunio Cyngor Gwynedd ac yn un o aelodau gwreiddiol Bwrdd Rheoli Cartrefi Cymunedol Gwynedd. Roedd hi'n aelod o Gyngor Iechyd Cymuned Meirionnydd, ac yn Gadeirydd presennol Cronfa Apêl Ysbyty Tywyn a'r Cylch.

Mae hi'n aelod ac yn gyn-gadeirydd Ysgol Penybryn ac yn aelod ar gorff Llywodraethol Ysgol Uwchradd Tywyn.

Roedd Anne yn Gadeirydd Twristiaeth Canolbarth Cymru rhwng 2001-2016, yn aelod sefydliadol ac yn gyn-lywydd a Thrysorydd Clwb Inner Wheel Tywyn a bu'n Drysorydd cangen leol yr NSPCC ers 1989.

Mae Anne yn briod â John ac mae ganddyn nhw dair merch a dwy wyres sy'n efeilliaid.

Y Swyddog Monitro

Mae Swyddog Monitro'r Cyngor, Iwan Evans, ynghyd a swyddogion o'r Gwasanaeth Cyfreithiol a'r Gwasanaeth Democrataidd yn cefnogi'r Pwyllgor Safonau yn ei waith. Mae gan y Swyddog Monitro rôl statudol i sicrhau bod y Cyngor, ei aelodau a'i swyddogion yn gweithredu yn briodol ac yn gyfreithlon.

Manylion Cyswllt

- Iwan Evans, Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Swyddog Monitro. E-bost: IwanGDEvans@gwynedd.llyw.cymru Ffôn 01286 679015
- Siôn Huws, Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol). E-bost: sionhuws@gwynedd.llyw.cymru Ffôn: (01286) 679168

GWAITH Y PWYLLGOR YN YSTOD 2019 - 2020

Mae gwaith y Pwyllgor wedi cynnwys y canlynol dros y flwyddyn (ceir rhaglen waith lawn y Pwyllgor yn yr **Atodiad 1**):

Achosion fu gerbron y Pwyllgor

Eleni, ni chyfeiriwyd unrhyw gŵyn o dorri'r Cod Ymddygiad at y Pwyllgor am benderfyniad.

Cwynion eraill

Hysbysir y Pwyllgor hefyd o benderfyniadau'r Ombwdsmon ar y cwynion hynny na chyfeirir at y Pwyllgor am benderfyniad, a cheir crynodebau ohonynt yn **Atodiad 2**.

Goddefebau

Mae'r Cod Ymddygiad i Aelodau yn darparu na all cynghorydd gymryd rhan mewn trafodaeth os oes ganddo/i 'fuddiant sy'n rhagfarnu'. Serch hynny mae gan aelod yr hawl i wneud cais i'r Pwyllgor am ganiatâd i gymryd rhan er bod ganddo/i'r buddiant yma, h.y. goddefiad.

Cyflwynwyd un cais am oddefeb i'r Pwyllgoryn ystod y cyfnod yma. Gwrthododd y pwyllgor ganiatau'r cais.

Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru

Mae Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru yn rhoi'r cyfle i gynrychiolwyr o holl bwyllgorau safonau awdurdodau'r gogledd gyfarfod. Pwrpas y fforwm yw galluogi pwyllgorau safonau'r ardal i drafod a rhannu syniadau, arferion da ac adnoddau, a hefyd gyflwyno barn ar y cyd ar y lefel genedlaethol. Mynychir cyfarfodydd y Fforwm gan Gadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor. Erbyn hyn mae Pwyllgorau Safonau Ceredigion a Phowys wedi ymuno â'r Fforwm.

RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR SAFONAU 2019-2020

17 MEHEFIN 2019

- Penderfynu ar gais am oddefeb
- Cynnal Hunan Arfarniad a a llunio Rhaglen Waith
- Trafod Adroddiad y Pwyllgor Safonau Mewn Bywyd Cyhoeddus
- Trafod materion a nodwyd yng Nghoflyfr Achosion Cod Ymddygiad yr Ombwdsmon
- Derbyn adroddiad ar honiadau yn erbyn aelodau
- Cymeradwyo Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2018/19

4 TACHWEDD 2019

- Derbyn Adroddiad y Swyddog Monitro ar y Gofrestr Rhoddion a Lletygarwch
- Derbyn adroddiad ar honiadau yn erbyn aelodau
- Ystyried Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon
- Derbyn cofnodion Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru er gwybodaeth

27 IONAWR 2020

- Derbyn adroddiad y swyddog Monitro ar Safonau Moeseg Mewn Trefniadau Allanol a Chydweithio
- Ystyried trefn yr awdurdod ar gyfer cofrestru buddiannau aelodau
- Honiadau yn erbyn aelodau

Atodiad 2

Atodiad 2

Hysbyswyd y Pwyllgor o'r penderfyniadau canlynol gan yr Ombwdsmon ar honiadau o dorri'r cod ymddygiad yn erbyn cynghorwyr sirol a chynghorwyr cymuned a thref Gwynedd:

Honiad o dorri'r Cod Ymddygiad	Penderfyniad yr Ombwdsmon
<p><u>Cwyn 7294/201806883</u></p> <p>Cwyn bod cynghorydd tref wedi torri darpariaethau canlynol y Cod Ymddygiad:</p> <ul style="list-style-type: none">• Yr angen i ddangos parch ac ystyriaeth i eraill• Pedio bwlio nac aflonyddu unrhwy unigolyn• Peidio ymddwyn mewn modd sy'n dwyn anfri ar eich swydd neu'r awdurdod• Peidio defnyddio safle yn amhriodol i roi neu sicrhau mantais i chi neu unrhyw unigolyn arall <p>• difrifol i gyfiawnhau ymchwiliad</p> <p>Hyd yn oed petai toriad o'r Cod yn cael ei brofi mewn perthynas â'r honiad o ddefnyddio safle yn amhriodol, ni fyddai'n ddigon difrifol ei natur fel y byddai Pwyllgor Safonau yn ystyried gosod cosb.</p>	<p>Penderfynodd yr Ombwdsmon beidio ymchwilio am y rhesymau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none">• Nid oedd wedi ei berswadio y gellid priodoli sylwadau eraill tuag at deulu'r achwynydd ar Facebook i'r cynghorydd na'i ddyletswyddau o dan y Cod <p>Nid oedd sylwadau, a oedd yn wleidyddol eu natur, yn ddigon</p>

Dadansoddiad o'r Cwynion yn erbyn Aelodau	
Aelod y gwnaed y gŵyn yn ei (h)erbyn	
Aelod o gyngor cymuned	1
Aelod o Gyngor Gwynedd	0
Aelod o Gyngor Gwynedd a chyngor cymuned	0
Natur yr achwynydd	
Cynghorydd	1
Aelod o'r cyhoedd	0
Swyddog	0
Natur yr honiad	
Ymddygiad cyffredinol	1
Datgan Buddiant	0
Ymddygiad cyffredinol a Datgan Buddiant	0
Canlyniad	
Dim ymchwiliad	1
Ymchwiliad – dim tystiolaeth o dorri'r Cod Ymddygiad	0
Ymchwiliad – tystiolaeth o dorri'r Cod ond dim camau pellach	0
Ymchwiliad - cyfeirio at y Pwyllgor Safonau	0
Ymchwiliad - cyfeirio at Banel Dyfarnu Cymru	0

Eitem 7

Pwyllgor :	Y PWYLLGOR SAFONAU
Dyddiad :	9 Tachwedd 2020
Teitl :	Honiadau yn erbyn aelodau
Awdur :	Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol)
Pwrpas :	Er gwybodaeth

1. Cefndir

Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno gwybodaeth i'r Pwyllgor am benderfyniadau'r Ombwdsmon ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau.

2. Penderfyniadau

Derbyniwyd y penderfyniadau canlynol oddi wrth yr Ombwdsmon ers yr adroddiad diwethaf.

2.1 Cwyn Rhif 2019000952

Cynhaliodd yr Ombwdsmon ymchwiliad i'r gŵyn hon. Daeth i'r penderfyniad nad oedd angen gweithrediad pellach. Cyhoeddodd grynodedb o'i adroddiad sydd i'w weld fel atodiad i'r adroddiad hwn

2.2 Cwyn Rhif 202000026

Cwyn bod cynghorydd wedi ymweld ag eiddo'r achwynydd yn ystod y 'Cyfnod Clo' i ofyn os mai dyna oedd ei brif breswylfa. Roed yr achwynydd yn teimlo bod agwedd y cynghorydd yn ymosodol iawn ac roedd yn cwyno am ei ymddygiad yn ystod yr ymweliad.

Penderfynodd yr Ombwdsmon beidio ymchwilio. Nid oedd wedi ei berswadio, yng nghydestun y pandemig Coronafirws, bod unrhyw un o'r gweithredoedd penodol a nodwyd gan yr achwynydd yn gyfystyr â thorri'r Cod. Roedd cryn bryder cyhoeddus wedi'i godi ar y pryd yn lleol ac yn genedlaethol ynghylch teithio i ail gartrefi a'u meddiannu. Cafwyd cyngor gan lywodraeth genedlaethol a rhanbarthol, a oedd wedi derbyn cryn gyhoeddusrwydd, yn nodi na ddylid mynd ar unrhyw deithiau diangen i ail gartrefi.

2.3 Cwyn Rhif 201907387

Cwyn fod cynghorydd cymuned wedi methu â thrin eraill gyda pharch a gwneud honiadau maleisus a difenwol yn erbyn aelodau eraill o'r cyngor.

Penderfynodd yr Ombwdsmon beidio ymchwilio. Roedd o'r farn bod yr iaith yr aelod a'r feirniadaeth yr oedd yn ei gwneud yn disgyn i'r categori o fynegiant gwleidyddol. Hefyd

roedd ei beirniadaeth o aelodau eraill wedi ei wneud ganddi yng nghyd-destun yr angen i aelodau ymddwyn yn unol â'r Cod Ymddygiad a'i barn bod democratiaeth leol yn cael ei dan seilio gan yr hyn yr oedd hin ei weld fel ymddygiad nad oedd yn cyrraedd y safon ddisgwyliedig.

2.4 Cwyn Rhif 20201141

Cwyn bod cynghorydd tref yn gyfrifol am y penderfyniad i atal grant i gorff lleol drwy ei gyhuddo o weithredu yn anghyfreithlon. Nad oedd gan y cynghorydd unrhyw gymwysterau yn y gyfraith. Honwyd ei fod hefyd wedi rhoi dogfen i'r Clerc yn gyfrinachol heb ganiatâd y Cyngor gan dorri'r Cod Ymddygiad sydd yn dweud bod gan bob aelod o'r Cyngor yr hawl i bleidleisio ar unrhyw gwestiwn mewn unrhyw gyfarfod. Roedd yn honni iddo dorri egwyddorion sylfaenol y Cod Ymddygiad drwy roi ei agenda personol o flaen ei gyfrifoldebau a'i ddyletswyddau i'r dref.

Penderfynodd yr Ombwdsmon beidio ymchwilio. Nid oedd yr achwynydd wedi darparu unrhyw dystiolaeth uniongyrchol i brofi fod yr aelod wedi ceisio defnyddio'i safle'n amhriodol i achosi anfantais i'r corff lleol dan sylw, nag wedi methu â gwneud penderfyniad yn wrthrychol. Nid oedd unrhyw awgrym fod y dogfennau yn gyfrinachol nac ychwaith fod y trosglwyddiad yn amhriodol

3. Dadansoddiad o'r Cwynion

Isod ceir dadansoddiad o natur y cwynion y cafwyd penderfyniad arnynt hyd yn hyn eleni (2020/19):

Aelod y gwnaed y gŵyn yn ei (h)erbyn	
Aelod o gyngor cymuned	3
Aelod o Gyngor Gwynedd	1
Aelod o Gyngor Gwynedd a chyngor cymuned	0
Natur yr achwynydd	
Cynghorydd	2
Aelod o'r cyhoedd	1
Swyddog	1
Natur yr honiad	
Ymddygiad cyffredinol	4
Datgan Buddiant	0
Ymddygiad cyffredinol a Datgan Buddiant	0
Canlyniad	
Dim ymchwiliad	3
Ymchwiliad – dim tystiolaeth o dorri'r Cod Ymddygiad	0
Ymchwiliad –dim camau pellach	1
Ymchwiliad - cyfeirio at y Pwyllgor Safonau	0
Ymchwiliad - cyfeirio at Banel Dyfarnu Cymru	0

4. Achosion Agored

4.1 Mae'r sefyllfa o safbwynt achosion eraill fel a ganlyn:

- **Ombwdsmon yn ystyried os dylai ymchwilio** **10**
- **Ombwdsmon yn cynnal ymchwiliad** **0**

5. Argymhelliad

5.1 Gofynnir i'r Pwyllgor nodi'r wybodaeth

**Crynodeb o adroddiad a gyhoeddwyd o dan adran 69 o
Ddeddf Llywodraeth Leol 2000
Rhif Achos: 201900952**

Cwynodd swyddog o Gyngor Tref (“y Cyngor”) fod aelod wedi ysgrifennu llythyr amharchus at drydydd parti.

Ystyriodd ymchwiliad yr Ombwdsmon a allai cynnwys y llythyr fod wedi torri paragraffau 4 (b) a 6 (1) (a) o’r Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau (“y Cod”).

Honnodd yr aelod nad oedd yn gweithredu yn rhinwedd ei swydd fel aelod wrth ysgrifennu'r llythyr. Fodd bynnag, canfu'r Ombwdsmon, wrth i'r llythyr gyfeirio at fusnes y Cyngor, ei bod yn rhesymol dod i'r casgliad bod yr aelod wedi rhoi'r argraff ei fod yn gweithredu yn rhinwedd ei swydd fel aelod o'r Cyngor pan ysgrifennodd y llythyr. Canfu'r Ombwdsmon fod mwyafrif y sylwadau a wnaed gan yr aelod yn wleidyddol eu natur.

Fodd bynnag, ystyriwyd bod sylwadau'r aelod i trydydd parti, derbynnydd y llythyr, yn amharchus. Er bod yr Ombwdsmon o'r farn bod y sylwadau hynny'n awgrymu torri paragraff 4 (b) o'r Cod, ar ôl ystyried y wybodaeth a ddarparwyd gan y derbynnydd a'r dystiolaeth ehangach sydd ar gael, nid oedd o'r farn y byddai'n gymesur nac yn y budd cyhoeddus i gymryd unrhyw gamau pellach.

Nid oedd yr Ombwdsmon o'r farn bod tystiolaeth i awgrymu bod cynnwys y llythyr a anfonwyd gan yr aelod yn awgrymu torri paragraff 6 (1) (a) o'r Cod.

29 Medi 2020